

Schneider i el misteri de les pedres cantaires

Text > JOSEP PUJOL I COLL

Il·lustració > LAURA REIXACH

Amb la curiositat insaciable per tot el que sigui gironí, el periodista cultural Jordi Dalmau em cita en un cafè per preguntar-me què en sé, jo, d'un llibre que porta sota el braç. *El origen musical de los animales-símbolos en la mitología y la escultura antiguas*, de Marius Schneider. Què en sé, jo? Només una cosa: que apareix fulgurantment en les llegendes i misteris de Girona editades fa anys per Carles Vivó, en el capítol «El claustre musical».

Vivó resumeix prou bé la teoria de Schneider sobre el claustre romànic de la catedral de Girona. La cosa anava així: cadascun dels cinquanta-nou capitells del claustre representen, sota la forma simbòlica d'animals, uns sons determinats. Tots junts formen una melodia que els clergues podien cantar bo i recorrent tot el claustre: un himne a la Mare de Déu dels Dolors. Schneider era un gran coneixedor de les cultures indoeuropees, que li servien per trobar equivalències simbòliques entre animals i sons, i així podia establir que el lleó esculpit corresponia a la nota fa i el bou al mi, i així anar fent, caminant i cantant. Com a misteri i llegenda, val a dir que estava ben trobat, però el mateix Vivó es mostrava dubitatiu amb la seva realitat històrica: el culte a la Mare de Déu dels Dolors és posterior a la construcció del claustre, argumenta. De més a més, les justificacions per trobar les equivalències entre notes i animals, explicades amb tot detall al llibre esmentat, són rebuscadíssimes: escales hindús, planetes, numerologia, zodíac, tot l'Univers ressona en el microcosmos claustral.

Jordi Dalmau va trobar en mi un escèptic, i això li vaig dir. De tota manera, arran de la seva curiositat encomanadissa, em vaig quedar amb cert rau-rau, i vaig decidir investigar una mica més. L'alemany Marius Schneider va venir a treballar a Barcelona durant els primers anys del franquisme, a l'Instituto Español de Musicología. Aquesta dada i la seva temptació per l'hermenèutica recargolada em van fer arrufar el nas. Ferum de nazisme, potser, com els que buscaven el sant greal a Montserrat? Per sort, vaig treballar un cert temps amb el musicòleg Bernard Bleibinger, que ha resultat ser un expert en la figura de Marius Schneider. La seva biografia és per novel·lar-la: va ser agent secret dels alemanys a França i després a l'Àfrica, amb el general Rommel. Es va responsabilitzar de la desmoralització radiofònica de l'exèrcit anglès, alhora que treballava als camps de preso-

ners de guerra, juntament amb els àrabs del front africà. Tanmateix, es va resistir a les teories racistes que s'havien d'aplicar també en la musicologia i va defensar col·legues jueus, i al final va venir a Catalunya foragitat per les autoritats del Tercer Reich, on va ser ben molt ben rebut per Higiní Anglès, atès el seu currículum acadèmic i el seu catolicisme fervent. Aquí va desenvolupar, durant uns anys, la seva complexa etnologia simbòlica, dins la qual la dimensió sonora tenia un paper cabdal. Va ser llavors que la va aplicar als claustres de Ripoll, Sant Cugat i Girona. A partir de 1956 va continuar la seva carrera acadèmica a Colònia.

A Catalunya, Marius Schneider va deixar empremta. No tant en la musicologia, en la qual era considerat un geni extravagant i poc científic, com fora de l'àmbit acadèmic. Va establir amistat, de mestre a deixeble, amb el poeta i crític d'art Juan-Eduardo Cirlot, frisós d'espiritualitat universal i orientalisme. Fruit d'aquesta relació va ser el *Diccionario de simbolos tradicionales* (1958) de Cirlot, que ha inspirat no tant els investigadors, sinó més aviat els artistes, i que va desencadenar un interès per la simbologia que ha arribat fins als nostres dies. Empeltant-se amb la Catalunya arrauxada, crec que els heterodoxos, els il·luminats i els galàctics deuen alguna cosa a Marius Schneider.

